

Je EU bezpečným domovem?

EU se budovala s jasným úkolem, a to, aby Evropa byla bezpečný a prosperující region. Nutno dodat, že Evropa takovou konstrukci potřebovala. Když se ohlédneme do historie našeho kontinentu, je poznamenána velkými válečnými konflikty. První světová válka nechala Evropu v troskách, v chaosu a uvrhla ji do hospodářské krize, ze které vzešla ještě horší válečná vřava. Můžeme říct, že válka vedla ke značnému technickému pokroku. K čemu je ale moderní tank, který se zasloužil o vývoj moderní těžké hospodářské techniky, když tato technika jezdí po polích, která jsou válkou znehodnocená. Francie by po velké válce mohla vyprávět o polnostech plných yperitu a dalších jedů, o půdě znehodnocené tisíci těly padlých vojáků. Po válečných letech tak zůstala Evropa v šoku a bylo jasné, že státy spolu musejí usednout ke stolu a zbraně musí nahradit dialog a spolupráce. Stejně tak se ale zvedla i ohromná vůle běžných lidí postavit Evropu na nohy a vyzvednou ji z bahna války.

Postupem času se v naší společnosti střídají generace, které si již válku nepamatují, a pro které je pojem bezpečnost něco, co mají spojené s pásy v autech, požárními hlásiči a podobně. Hrozba konfliktu vně starého kontinentu je pro nás již nemyslitelná. Státy jsou dnes ekonomicky provázané a úpadek jednoho by znamenal problém i pro ostatní. Všichni v každém státě EU, a potažmo Evropy, vidíme, do čeho je důležité investovat, do čeho státy pumpují peníze. Je přece naprosto jasné, že stát musí investovat do školství, vychovává si tak svou budoucí generaci. Je potřeba investovat do zdravotnictví, to přece lidem zlepšuje život, a to všichni chceme, mít lék na vše a žít zdravě jak dlouho to jen bude možné. Investuje se do dopravy, to přece taky všichni chceme, jezdit po Evropě pohodlně a rychle. Také investujeme do zemědělství, chceme mít každý rok skvělou úrodu a mít obchody plné jídla a kupovat si na co zrovna máme chuť. Toto vše jsou věci, o kterých víme, že když do nich budeme investovat, náš blahobyt bude trvat dál.

Pak je tady ale jedna hodnota, která se postupně propadá naším žebříčkem toho, co je pro nás důležité, a do které už tolik investovat nechceme. Ta hodnota je právě bezpečnost. Jedná se o subjektivní pocit toho, jak naši bezpečnost vnímáme. Jestliže si neuvědomujeme hrozby kolem nás, nebo je nevidíme, anebo víme, že jim dokážeme čelit, cítíme se v bezpečí. Běžně se setkáváme s tím, že někomu vykradou auto, byt, chatu či něco jiného. Bezpečí si tak zajišťujeme lepším zámkem, mřížemi, kamerami atd. Přijde nám naprosto přirozené, že odcházejme z domu, zavřeme okna a zamkneme.

Jestliže se vrátím k otázce, zda je EU bezpečným domovem, pak moje odpověď zní: je tak bezpečný, jak si ho bezpečným uděláme. Dlouhou dobu nebylo potřeba řešit žádnou větší bezpečnostní hrozbu, žádnou nouzi, která by nás všechny ohrožovala. Navíc nám náš "soused" a spojenec v NATO do jisté míry pomohl zapomenout na nebezpečí, která ve světě číhají. To celé mělo ten efekt, že národní rozpočty postupně více a více zapomínají na pomyslnou rozpočtovou kapitolu s názvem "bezpečnost". A když si půjčíme pro ukázkou náš zamčený dům, tak náš evropský domov má sice zamčené dveře, ale zámkem, který je desítky let starý. To je naše vojenská technika, která nezastavitelně stárne. Když se podíváme dál, tak se nám povedlo nevšimnout si, že náš dům má více oken a dveří, které zamčené nejsou, a některé jsou dokonce otevřené. To je pohled na to, zda je EU bezpečným domovem. Dnes vidíme, že ohrožení nebudeme jen těžkou vojenskou technikou, ale že náš region čelí výzvam i nevojenského charakteru. V rychlém sledu náš bezstarostný život ovlivnilo něco, co se stát "nemohlo". Dva roky nás mačká „nepřítel“ jménem Covid a v posledních měsících se v plné nahotě projevila naše závislost na ropě a plynu. Za hranicemi zuří válka, a to není žádný regionální konflikt, ale otevřená válka, ve které je aktivní jaderná velmoc. Stejně jako je Ukrajina ostřelovaná raketami, tak stejně je ostřelován i náš virtuální prostor. A to je přesně případ těch otevřených dveří, které se nám podařilo přehlédnout. Nemáme obranu proti dezinformacím, naše nemocnice a úřady jsou paralizovány kyberútoky a tento virtuální boj nás ale stojí miliardy v reálném světě. Pak máme ještě dveře, které tušíme, že jsou otevřené, ale moc nevíme, kde jsou. To je problém sucha a zároveň povodní, problém požárů a silných bouří. Ty dveře se jmenují klimatická změna.

Abych zde jen nestrašil, myslím si, že EU je pro nás domovem, který zajišťuje stabilitu a možnost dalšího rozvoje. Také si myslím, že pro nás je bezpečným domovem s jedním velkým ALE. Tuto bezpečnost si musíme pěstovat. Investice do bezpečnosti zajistí, že naše děti a jejich děti budou mít Evropu takovou, jakou ji dnes známe my, tedy otevřenou a bez omezení. Jak Covid, tak válka na Ukrajině jsou pro nás velkým varováním a zároveň příležitostmi. Jestliže si nezajistíme vlastní bezpečnost, pak nám ji sem přijde zajistit někdo jiný.